

ČESKÝ JAZYK

5. třída

Neotvírej, dokud nedostaneš pokyn!

Až zahájíš práci, nezapomeň:

- každá úloha má jen jedno správné řešení
- úlohy můžeš řešit v libovolném pořadí – začni od nejjednoduchších
- test obsahuje 40 úloh na 45 minut – sleduj během řešení čas, který ti zbývá

ČESKÝ JAZYK – 5. TŘÍDA

TEXT K ÚLOHĚM 1 AŽ 3

Ilechman Jaroslav, L. Bělohrad 15 494 222 999
 Chytráček Karel, Trutnov, Polní 13/I 499 000 030
 Chybová Helena, MUDr., Věkoše, Ke Škole 3 495 567 567
 Imlauf Erik, Jičín, Turnovská 34 493 101 101
 Chytrý Jana, Hradec Kr., Ke Škodovce 3 495 343 256
 Chyba Petr, Troskovice 23 463 262 564
 Indrová Jitka, Rychnov n. Kn. 67 494 810 810

1.

Které z následujících jmen by bylo uvedeno jako druhé v pořadí, kdyby byla jména na seznamu seřazena podle abecedy?

- (A) Chyba Petr
- (B) Chytráček Karel
- (C) Chybová Helena
- (D) Chytrý Jana

2.

Která z následujících možností obsahuje mluvnický správnou mužskou a ženskou podobu téhož příjmení?

- (A) Chytra – Chytrý
- (B) Chybi – Chybová
- (C) Chyba – Chybová
- (D) Indrovák – Indrová

3.

Kterou z následujících informací můžeme zjistit z uvedeného seznamu?

- (A) rodná čísla uvedených osob
- (B) poštovní směrovací čísla uvedených obcí
- (C) údaje o rodinném stavu uvedených osob
- (D) telefonní čísla uvedených osob

TEXT K ÚLOHĚM 4 AŽ 7

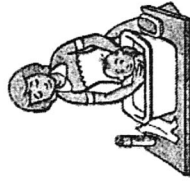
koupaliště

koupání

koupat

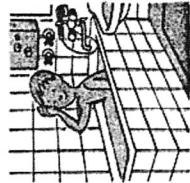
koupat se

koupelna

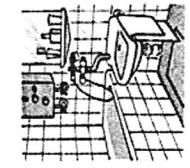
Matka koupe dítě.

Chlapec se koupe ve vaně.

Už se vykoupal.

koupelna

koupaliště

zákaz koupání
(Zde se nesmí nikdo koupat.)

4.

Které z následujících slov z uvedeného obrázku bylo odvozeno předponou i příponou?

- (A) koupaliště
- (B) koupe
- (C) vykoupal se
- (D) koupal

5.

vykoupal se, koupelna, koupaliště, koupání

Kterým z následujících odborných pojmů nazýváme skupinu uvedených slov?

- (A) slova souřadná
- (B) slova příbuzná
- (C) slova nadřazená
- (D) tvary jednoho slova

6.

Které z následujících slov se **nesklonuje** podle stejného vzoru jako slovo *koupelna*?

- (A) ramena
- (B) udírna
- (C) spořitelna
- (D) čajovna

7.

Které z následujících slov **není** utvořeno ze stejného slovního základu jako slova v ostatních možnostech?

- (A) koupě
- (B) koupel
- (C) koupelový
- (D) koupelna

TEXT K ÚLOHÁM 8 AŽ 10

V domě U Devíti čertů na úpatí pražské Malé Strany, poblíž vítavského ostrova Kampy, bydlela ještě za mého dětství stařenka málem stoletá, kterou můj otec občas navštěvoval. Brával mě s sebou, neboť byl vdovec a jen zřídka někoho našel, komu mě mohl světit. Dům stál nedaleko vodního toku zvaného Čertovka, který dělí Kampu od pevniny. Stařenka, už za studií mého otce dosti letitá, byla tehdy jeho bytnou. Z německy mluvící části západních Čech přišel do Prahy, která mu připadala cizí, obrovská, a tak trochu strašidelná.

8.

Které z následujících tvrzení přímo vyplývá z uvedeného textu?

- (A) Otec vypravěče mluvil pouze německy.
 (B) Čertovka je řeka.
 (C) Dům U Devíti čertů se nachází na Kampě.
 (D) Otec vypravěče studoval v Praze.

9.

Které z následujících slov nemá podobný význam jako slovo *málem* z uvedeného textu?

- (A) skoro
 (B) téměř
 (C) mírně
 (D) bezmála

10.

Z německy mluvící části západních Čech přišel do Prahy, která mu připadala cizí, obrovská, a tak trochu strašidelná.

Z kolika vět se skládá uvedená souvětí?

- (A) ze dvou
 (B) ze tří
 (C) ze čtyř
 (D) z pěti

11.

Ve které z následujících možností jsou obě slova napsána pravopisně správně?

- (A) mladší, vyšší
 (B) niší, největší
 (C) vyšší, leckdo
 (D) leckdo, cené

12.

Ve které z následujících možností je nutné doplnit na všechna vynechaná místa *-y/-j-*, aby byla slova napsána pravopisně správně?

- (A) odpovědět tazatel_, pozorovat čáp_, otv_rá se
 (B) bezhlav_r tří, starob_lý, naz_vala se
 (C) omšel_kout, ozdobeny znamením_, způsobil
 (D) v bl_zkostí, h_stor_cká, světov_ch stran

TEXT K ÚLOHÁM 13 AŽ 15

Čáp

Jeden čáp z okolí Hřenska chtěl mít družku ze Slovenska. Tak na radu svého táty rozeslal tři inzeráty:

„Mladý čáp z okolí Hřenska chce čápci ze Slovenska.“

Jak to dopadlo s tím flirtem?

Dostal tři čepice s kšiltlem!

O faktu, že slovenština

má některá slova _____,

neměl ten čáp ani zdání!

Tam jsou čápi bociani!

13.

Které z následujících slov z uvedeného textu **není** cizího původu?

- (A) inzerát
 (B) fakt
 (C) flirt
 (D) družka

14.

Které z následujících slov nejspíše patří na vynechané místo v uvedeném textu?

- (A) cenná
 (B) stejná
 (C) mylná
 (D) jiná

15.

Kterým z následujících výrazů nebo spojení lze nejlépe nahradit spojení *neměl zdání* z uvedeného textu?

- (A) neměl dojem
 (B) netušil
 (C) myslél si
 (D) zdálo se mu

16.

Které z následujících tvrzení je pravdivé?

- (A) Slovenština je stejně jako čeština slovanský jazyk.
 (B) Spisovná čeština má pouze psanou podobu.
 (C) V Pravidlech českého pravopisu najdeme význam slov.
 (D) Nářečí se v České republice již nepoužívají.

TEXT K ÚLOHÁM 17 AŽ 19

Nakresli si nejdřív dva ovály – malý pro hlavu, velký pro tělo. Hlavu připoj k tělu prohnutými čarami. Třetí, menší ovál, bude horní část zadní nohy.

Tedy přijdou na řadu velmi dlouhé a silné přední nohy – pravá je pokrčená, levá natažená. Bude se držet větve, kterou si také načrtne.

Dokresli zadní končetiny včetně drápů a naznač oko, širokou tlamu a černý proužek kolem oka. Uši nejsou vidět. Srst roste nezvykle směrem od břicha k zádkům, protože lenochod visí celý život hlavou dolů.

Drápy používá lenochod při šplhání, přidržování potravy a k sebeobraně. Srst na krku je chundelatá. Prokresli pečlivě detaily hlavy.

Vzhled brání lenochoda proti útočnickům – srst ho maskuje v korunách stromů, proužky mu zvýrazní oči – vypadají velké a strašlivé, takže může oklamat malé lovce (divoké kočky).

17.

Bude se držet větve, kterou si také načrtne.

Který z následujících výrazů je holým přísudkem v jedné z vět uvedeného souvětí?

- (A) bude se držet
 (B) bude se držet větve
 (C) také si načrtne
 (D) držet se větve

18.

Ve které z následujících možností **nej**sou uvedená slova opačného významu?

- (A) zadní – přední
 (B) velké – malé
 (C) dolů – níže
 (D) dlouhé – krátké

19.

Ke kterému z následujících účelů nejspíše prvotně slouží uvedený text?

- (A) rozesmát čtenáře
 (B) poradit, jak nakreslit lenochoda
 (C) poučit se o životě lenochodů
 (D) srovnat lenochoda s divokou kočkou

20.

Které z následujících slov je napsáno s pravopisnou **chybou**?

- (A) zaúpěl
 (B) útočit
 (C) zůstával
 (D) faulů

21.

Které z následujících slov je napsáno s pravopisnou **chybou**?

- (A) obětavě
 (B) mužstvo
 (C) těšce
 (D) zpočátku

22.

Ve které z následujících možností je použit správný tvar podmiňovacího způsobu?

- (A) Přišli jsme, abych jsme vám pomohli.
 (B) Přišli jsme, aby jsme vám pomohli.
 (C) Přišli jsme, abysme vám pomohli.
 (D) Přišli jsme, abychom vám pomohli.

23.

I v dolejších poschodích věže se otvíral_ okna a burácel_ nové výstřely.

Kterou z následujících dvojic koncovek musíme doplnit do uvedené věty (pořadí zůstává zachováno), aby byla napsána mluvnicky a pravopisně správně?

- (A) -y, -y
 (B) -i, -y
 (C) -a, -y
 (D) -a, -i

24.

Ke kterému z následujících slovních základů lze doplnit předpony *s-* i *z-*, aby vznikla dvě různá slova?

- (A) _pozorovali
 (B) _volal
 (C) _pouštěl
 (D) _klouznout

25.

Nebylo tam již skob, které by je přidržovaly ke stěně a dovolovaly uprchlíkům, aby si na chvíli odpočinuli.

Ve které z následujících možností jsou správně určeny pády podtržených podstatných jmen v pořadí, v jakém jdou v souvětí za sebou?

- 1., 6., 3., 4.
 2., 3., 3., 2.
 1., 3., 3., 4.
 2., 3., 3., 4.

26.

Ve kterém z následujících spojení se obvykle **nepoužívá** slovo *stopa*?

- (A) Atletické závody rozhodčí měřili novými digitálními stopami.
 (B) Ruská ponorka se na pólu ponořila do hloubky několika set stop.
 (C) Rytíři měli na svém těle mnohé stopy po těžkém boji.
 (D) Ráno po kruté vánici objevili ve sněhu neznámé stopy.

27.

Ve které z následujících možností je uveden mluvnický správný tvar druhého stupně přídavného jména *bílý*?

- (A) bělíší
 (B) bílejší
 (C) bělejší
 (D) bělostný

28.

Lidé z tohoto kmene oheň velmi uctívají a vymýšlejí pro něj steré názvy.

Kterým z následujících slovních druhů je slovo *steré* v uvedeném souvětí?

- (A) přídavným jménem
 (B) zájmenem
 (C) částicí
 (D) číslovkou

29.

Které z následujících hesel vyslovujeme s větším počtem hlásek, než napíšeme písmen?

- (A) bariéra
 (B) balík
 (C) bažant
 (D) bankrot

30.

Ve které z následujících vět je podtržené slovo předložkou?

- (A) Nepůjdu přímo, vezmu to raději kolem.
 (B) Předevčirem jsem navštívil svoji tetu.
 (C) Během mé návštěvy se nic důležitého nestalo.
 (D) Odevšad se linuly krásné zvuky.

TEXT K ÚLOHĚM 31 AŽ 34

Uměl kníže Václav vyjmenovaná slova?

Neuměl. Jestliže chodil do školy, naučil se v ní češtině, nýbrž latině. Tehdy _____ nechodily do školy a v celé zemi bylo jen několik škol, určených zejména pro příští kněze. Nikoho nepřekvapilo, když vysoký knížecí dvořan (např. jako dnes ministr) neuměl ani číst, ani psát. To uměli většinou jen duchovní.

Alé představme si, že by tehdy byly školy jako dnes. Žáci ve 3. třídě by se nemuseli učit odříkávat, že „be-fe-le-me-pes-se-ve-ze“ jsou obojetné souhlásky. Nebyly, buď to byly souhlásky měkké, nebo tvrdé. Tento rozdíl však časem zanikl a naši žáci na to dodnes „doplácejí“.

31.

Který z následujících spojovacích výrazů z uvedeného textu může být nahrazen spojkou *pokud*?

- (A) nýbrž
 (B) jestliže
 (C) že
 (D) ale

32.

Ve které z následujících možností je uveden mluvnický i pravopisně správný tvar 7. pádu čísla množného?

- (A) vysokým knížecím dvořanem
 (B) vysokými knížecími dvořany
 (C) vysokými knížecími dvořanami
 (D) vysokými knížecími dvořany

33.

Které z následujících slov můžeme napsat na vynechané místo v uvedeném textu tak, aby nebyla porušena pravidla pravopisu?

- (A) lidé
 (B) děti
 (C) studenti
 (D) obyvatelé

34.

V celé zemi bylo jen několik škol, určených zejména pro příští kněze.

Který z následujících slovních druhů **není** v uvedené větě zastoupen?

- (A) přídavné jméno
 (B) číslovka
 (C) předložka
 (D) spojka

35.

džez, **jazz** [dže-], -u (m)(a) *amer. lid. hudba černošského původu*; -ový příd.: d-á hudba, skupina; d. orchestr

Kterou z následujících informací o slově **džez** **není** možné získat z uvedeného slovníkového hesla?

- (A) slovo **džez** se může psát dvěma způsoby
 (B) jak se slovo **džez** správně vyslovuje
 (C) slovo **džez** je rodu mužského
 (D) slovo **džez** má dva významy

36.

Jsou-li **podmětem** podstatná jména sněhuláci, slanečci, ukazatelé, dnové apod., píše se v koncovce přičestí minulého i trpného měkké **-i** (sněhuláci byli postaveni), neboť jde o podstatná jména rodu mužského, která sice pojmenovávají skutečnosti neživé, ale mají tvary životné (měkkou koncovku -i, -é, -ové).

Poznámka: vedle **životných tvarů** slanečci, ukazatelé, dnové apod. jsou **neživotné tvary** slanečky, ukazatele, dny a dni apod. (dni se krátily).

Na kterou z následujících možností **nelze** aplikovat (použít) uvedené pravidlo?

- (A) Davy lidí se shromáždily.
 (B) Po obloze pluli bílí beránci.
 (C) Dnové se krátili.
 (D) Ekonomické ukazatele byly zkráceny.

37.

Které z následujících tvrzení je pravdivé?

- (A) Český jazyk vznikl ze slovenštiny.
 (B) Polština je jazyk příbuzný češtině.
 (C) Vulgární slova nemůžeme najít v žádném slovníku.
 (D) Všichni lidé žijící v České republice musejí umět česky.

38.

Které z následujících rčení hovoří o opatrnosti?

- (A) Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.
 (B) Vrána k vráně sedá, rovný rovného si hledá.
 (C) Dvakrát měř, jednou řež.
 (D) Na jazyku med, v srdci jed.

39.

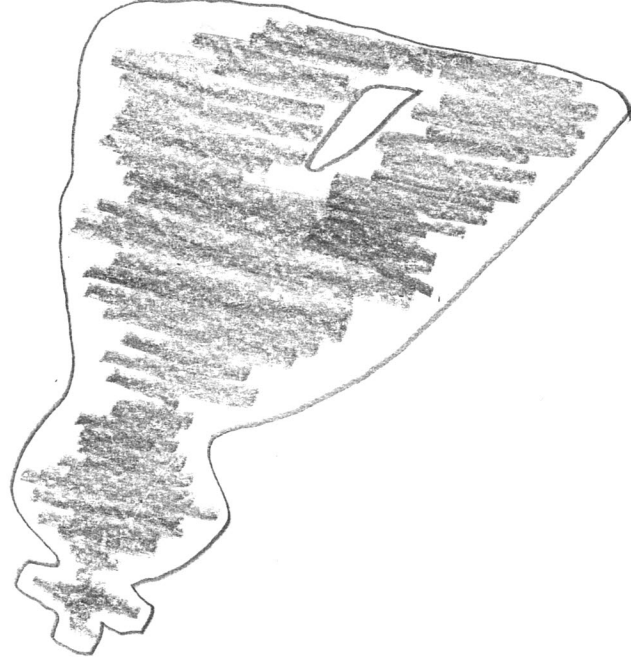
Které z následujících slov má více než jeden význam?

- (A) měsíček
 (B) vrstevník
 (C) rohlík
 (D) jinovatka

40.

Které z následujících rčení má stejný význam jako výraz *Až naprší a uschne*?

- (A) Jednou za uherský rok.
 (B) Na svatého Dyndy.
 (C) Z bláta do louže.
 (D) Láry fáry.

26.

Ve kterém z následujících spojení se obvykle **nepoužívá** slovo *stopa*?

- (A) Atletické závody rozhodčí měřili novými digitálními stopami.
 (B) Ruská ponorka se na pólu ponořila do hloubky několika set stop.
 (C) Rytíři měli na svém těle mnohé stopy po těžkém boji.
 (D) Ráno po kruté vánici objevili ve sněhu neznámé stopy.

27.

Ve které z následujících možností je uveden mluvnický správný tvar druhého stupně přídavného jména *bílý*?

- (A) bělíší
 (B) bílejší
 (C) bělejší
 (D) bělostný

28.

Lidé z tohoto kmene oheň velmi uctívají a vymýšlejí pro něj steré názvy.

Kterým z následujících slovních druhů je slovo *steré* v uvedeném souvětí?

- (A) přídavným jménem
 (B) zájmenem
 (C) částicí
 (D) číslovkou

29.

Které z následujících hesel vyslovujeme s větším počtem hlásek, než napíšeme písmen?

- (A) bariéra
 (B) balík
 (C) bažant
 (D) bankrot

30.

Ve které z následujících vět je podtržené slovo předložkou?

- (A) Nepůjdu přímo, vezmu to raději kolem.
 (B) Předevčirem jsem navštívil svoji tetu.
 (C) Během mé návštěvy se nic důležitého nestalo.
 (D) Odevšad se linuly krásné zvuky.